



ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 1, Article Number: 1C0129

EDUCATION SCIENCES

Received: July 2009

Accepted: January 2010

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Ali Rıza Erdem

Nihal Şimşek

Pamukkale University

Primary School of Pınarkent Koyunaliler

arerdem@pau.edu.tr

nihal43@gmail.com

Denizli-Turkey

**İLKÖĞRETİM OKULU YÖNETİCİLERİNİN VELİLERE YÖNELİK YÖNETSEL
ETKİNLİKLERDE VELİLERİ OKULA ÇEKME BAŞARISI**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı ilköğretim okulu yöneticilerinin velilere yönelik yönetsel etkinlikleri gerçekleştirmek için öğrenci velilerini okula çekme başarısı hakkında ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın yürütülmesinde, genel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma 2006-2007 öğretim yılı bahar döneminde yapılmıştır. Araştırmanın örnekleme "tabakalı örnekleme" ile 315 öğretmen ve 385 öğrenci velisi olarak belirlenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre Denizli ili merkezindeki ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşlerine göre ilköğretim okulu yöneticilerinin "velilere yönelik yönetsel etkinlikleri gerçekleştirme" açısından öğrenci velilerini okula çekme başarıları "okul uygulamaları" ve "veli katılımı" kategorilerinde "orta" düzeydedir.

Anahtar kelimeler: Müdür, Öğretmen, Veli, Başarı,
Yönetim, Etkinlik

**THE SUCCESS OF PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS IN MAKING THE SCHOOL
ATTRACTIVE FOR THE PARENTS REGARDING MANAGEMENT ACTIVITIES**

ABSTRACT

The aim of this study is to clarify the opinions of parents and primary school teachers as to primary school administrators' attracting parents to school to management activities towards parents. During the study which was performed in the spring semester of 2006-2007 at primary schools, the method of "descriptive screening" was used. The sampling of the study was determined as 315 teachers and 385 parents through "stratified sampling" method. According result of the study, the success of primary school administrators in making the school attractive to parents to contribute management activities towards parents is in "medium-level" in categories of "school applications" and "attendance of parents" within Denizli city center.

Keywords: Administrator, Teacher, Parent, Success,
Management, Activity

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Eğitim sistemimizin temelini okullar oluşturmaktadır. Okul, önceden belirlenmiş eğitim amaçlarına uygun olarak, eğitmek istediği öğrencilere, yeni davranışlar kazandıracak ya da istenmeyen davranışlarını ortadan kaldıracak yaşantılar hazırlayıp sunan bir sistemdir. Bu bağlamda, sosyal, açık bir sistem olan eğitim, toplumsal sistemin bir alt sistemidir. Çünkü eğitim sistemi içinde bulunduğu bütün sistemlerden etkilendiği gibi çıktıları ile bütün sistemleri etkiler. Yani, diğer sistemlerin çıktıları eğitimin, eğitimin çıktıları da onların girdi ve işlemleri olabilir [6 ve 34]. Okul kendilerine özgü bir örgüttür. Okullar bağlı buldukları üst sistemlere bakıldığında mikro bir sistem, fakat içinde bulunan öğretmen, öğrenci vb. sistemler göz önüne alındığında makro bir sistemdir. Sistem yaklaşımıyla okul bütün yönleriyle ve içinde bulunduğu çevreyle devamlı ilişki içinde bulunan tüm bir yapı olarak ele alınmaktadır. O halde, eğitim hedeflerini düşünürken çocukları ailelerinden ayrı düşünmek olanaksızdır. Çünkü çocuklar aileleriyle bir bütündür.

1.1. Okul Yönetimi (School Management)

Okul, belirli bir mekânda, belirli bir rol yapısı ve belirli amaçlara bağlı olarak belirli bir insan gurubuna, belirli bir süre, planlı ve programlı eğitim-öğretim hizmeti sunan toplumsal bir hizmet gurubu olarak nitelendirilebilir. Okul yönetimi eğitim yönetiminin bir alt uygulama alanıdır. Eğitim sürecinin temel unsuru olan okulların yönetsel anlamda olmazsa olmazlarının başında okul yönetimi gelmektedir. Bir okulda amaçların yerine getirilebilmesi için işgörenleri örgütleyen, emirler veren, çalışmalarını yönlendirip, koordine eden ve denetleyen kişilere okul yöneticisi denir [4, 23 ve 35]. Okulu, okul müdürü yönetir. Okulun büyüklüğüne göre müdür yardımcıları da bulunmaktadır. Müdür yardımcıları okul içinde yapılması gereken tüm işlerde müdüre destek sağlayan kişilerdir.

Bir okulun yönetilmesinde iç ve dış öğeler rol oynamaktadır. Okulu meydana getiren ve onun yapısında yer alan yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve diğer personel iç öğeleri oluşturur. Okulun yapısında olmayıp, okulu etkileyen ana-baba, çevredeki baskı gurupları ve liderleri, yönetim yapısı, iş piyasası ve merkez örgütü dış öğeleri oluşturur. Okul yönetimi, okulun etkileşim içerisinde bulunduğu dış çevreye, onların ihtiyaç duyduğu gerekli bilgiyi sunmakla görevlidir. Çünkü okulun dış çevresinde bulunan aileler, iş çevreleri, meslek örgütleri vb. zaman zaman okul ile ilgili bilgiye ihtiyaç duyabilirler [8, 9, 10, 11, 20 ve 36]. Okul yönetiminin, yasa ve yönetmeliklere bağlı kalarak okulu hedeflenen amaçlara ulaştırmak için, okul içi ve dışındaki güç ve beklentileri dikkate alması gerekmektedir.

1.2. Okul Yöneticileri (School Administrator)

Okul yönetiminin işleyişine yöne veren okul yöneticileridir. Diğer kurumlar gibi okulların da belli amaçları vardır. Her okul yöneticisinin amacı, kendi okulunu amaçlarını gerçekleştirerek yaşatmak ve etkili biçimde yönetmektir. Yasalar okul yöneticilerinin MEB politikası ve amaçları doğrultusunda çalışmasını öngörür. Okulda eğitim-öğretim ve yönetim faaliyetlerinin aksamadan ve düzenli gitmesinden sorumlu olanlar okul müdürü ile müdür yardımcılarıdır. Okul yöneticilerinin görev tanımı her bir basamak okul için ayrı ayrı yapılmıştır. İlköğretim okulu müdürünün görev tanımı içinde okul müdürünün okulun yönetimini kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge, plân, program ve emirler doğrultusunda plânladığı; organizasyon, koordinasyon görevlerini yerine getirdiği, uygulama ve denetim yaptığı belirtilmiştir. Diğer yandan okul müdürünün yönetim

süreçleri kapsamında yer alan planlama, karar verme, örgütlenme, koordinasyon, iletişim, denetleme, değerlendirmeye ilgili görevleri bulunmaktadır [18, 19, 35 ve 30].

1.3.1. Okul Yöneticilerinin Okul Yönetiminin İşleyişini Sağlamaya İlgili Görevleri (Responsibilities of School Administrators Concerning the Maintenance of The School Administration)

Okul yönetimi, eğitim alanına ilişkin politika, karar ve amaçların gerçekleştirilmesi ile ilgilendir ve bunu yaparken de okul yöneticisinin "okulumu daha iyi nasıl yönetebilirim?" sorusunu sürekli kendisine, öğretmenlere, öğrenci velilerine sorarak, aldığı cevaplara göre okulunda yeni davranışlar geliştirmesi ve okulunu yönetmesi beklenir [26 ve 13]. Kaykanacı'nın araştırmalarında [27] belirttiği üzere, okul yöneticileri planlama, zaman çizelgelerini hazırlama ve uygulama, derslerin amaçlara uygun şekilde yürütülmesi için önlem alma, toplantıların yapılmasını sağlama, tüm üyelerin çalışmalarına katılımını sağlama, öğrencilerle ilgili problemlerin çözümünü sağlama, öğrencilerin başarısına ilişkin aksaklıkları giderme, ders denetimi, yenilikleri izlemeye çok önem vermektedir ve çok zaman harcamaktadır. Sürekli kendini yenileme çabasında olan okul yönetimi bazı formalitelerin içinde boğulup kalmaktan kurtulabilir. Okul personeli ve çevre arasında yakınlaşma, bağlılık, işbirliği ve sevgi gelişebilir.

Eğitim yöneticisinin artık, sadece koltuğunda oturarak bir mevzuat bekçisi gibi katı bürokrasi kurallarının arkasına sıkışıp kalma dönemi gerilerde kalmıştır. Okul dinamik bir çevredir. Toplumun okul örgütlerinden beklentileri her geçen gün değişmektedir [15]. Okul yöneticileri, okullarında hem okul içi hem okul çevresinde paylaşılan ortak değerler ve inançlar oluşturmaya gerekir. Çevreye ve okulda çalışanlara eğitim-öğretimi sevdirmeye çalışmalıdır. Ailelere okul kurumunu benimsetme, okulla bütünleşme şartlarını hazırlamalıdır.

Açıkalın'a göre [1] çağdaş okul yöneticisi, kapsamlı insan bilgisine ulaşmış, etkili iletişim becerisine sahip, liderlik özellikleri baskın, anadilini doğru ve güzel kullanabilen, felsefe, mantık, uygarlık tarihi okumuş, iletişim teknolojilerine hâkim, beden ve ruh yönünden sağlıklı, eğitime inanmış yöneticidir. Okul yöneticisi; en önde olup her zaman örnek teşkil eden, vizyon sahibi, liderlik yönü güçlü biri olmalı ve okulun amaçlarını gerçekleştirecek bir şekilde yönetilmesini ve organize edilmesini sağlamalıdır. Bunun için öğrencileri, öğretmenleri, velileri güdüleyebilmelidir.

Okul yöneticilerinin bilgi, beceri ve davranışları başta öğrenci ve öğretmenler olmak üzere eğitici olmayan personel ve öğrenci velileri üzerinde etkili olmaktadır. Bu nedenle okul yöneticilerinin belirli yeterliliklere sahip olması gerekmektedir [37]. Kaya'ya göre [26], okul yöneticilerinin sahip olması gereken yeterlikler okulun amaçlarının ve felsefesinin açıklanması, okulun politikasının saptanması ve tanıtılması, okul etkinlikleri için ihtiyaçların karşılanması, okulda katılım ve demokratik yönetimin geliştirilmesi, okulda kişiler ve gruplar arası ilişkilerin kurulması, öğretim ve eğitim etkinliklerinin planlanması, çevre değerlerinin incelenmesi ve desteğinin kazanılması, okul içi ve dışı öğelerle iletişim ve eşgüdüm sağlanması, etkili bir işletme yönetimi geliştirilmesi ve uygulanması, yapılan çalışmaların sürekli izlenmesi ve değerlendirilmesi olarak sıralanmıştır.

Okul ne kadar güçlü parasal kaynaklara, ne kadar nitelikli öğretmen ve öğrencilere, ne kadar destekleyici okul çevrense sahip olursa olsun, bunları etkili yönetecek nitelikte lider yöneticiler olmazsa, bu kaynaklar eğitimin niteliğine istenilen şekilde yansımaz. Günümüzde okul yöneticilerinin teknik, insani ve kavramsal konularda

yeterliklere sahip olması ve görevinin okulu amaçlarına ulaşabilmesi için uygun kaynak sağlayarak yönetmesi biraz daha genişleyip değişmiştir. Bu nedenle eğitimde niteliği sağlayabilmek için okul yöneticilerinin iletişim, liderlik, takım çalışmaları, program geliştirme, öğretme- öğrenme süreçleri, performans değerlendirme gibi yeterliklere sahip olması gerekmektedir [22 ve 35]. İyi bir okul yöneticisi; deneyimli, yetki ve sorumlulukları adil bir biçimde dağıtan, profesyonel, gerektiğinde arkadaş olabilen kimsedir. İyi bir yöneticinin öncelikli görevi, her elemanından yapabileceğinin en iyisini almak ve onların bireysel katkılarına harmanlayıp bunları istenilen amaçlara ulaşacak şekilde bütünleştirmektir

Yönetimin "kurum" ve "birey" olmak üzere iki boyutu vardır. (1) Kurum boyutu amaçlar, kurallar, programlar, (2) birey boyutu da insan, yani iş görenler demektir. Yönetici, bu iki boyut arasında gider gelir. Okul yöneticileri, öğretmen ve personelle, öğrencilerle, velilerle olan ilişkilerinde saygı ve sevgi unsurları önemi üzerinde durarak otoritesini kurmalı, herkese eşit ve kararlı davranmaya çalışmalı ve kırıcı olmamaya özen göstermelidir. Yöneticinin öğretmen ve personelle, öğrencilerle, velilerle olan ilişkileri şu şekilde olmalıdır [31]:

- a) Öğretmen ve Personelle Olan İlişkilerde: Başarılı öğretmenleri her fırsatta takdir etmeli, okul için önemli bir değer olduğu duygusunu vermeli; yeni öğretim stratejileri uygulamaları konusunda cesaretlendirmeli; sempatik olmalı ve empatiyle yaklaşmalı; birbirlerine destek olma davranışlarını güçlendirmelidir.
- b) Öğrencilerle Olan İlişkilerde: Öğrencilerin; davranış kalıplarından birçoğunu daha okula gelmeden aile içinde kazandıklarını göz önüne alarak, bu davranışlardan iyi olanlarının pekiştirilmesi, olumsuz ve kötü olanlarının da tümüyle okul tarafından giderilmesi yönünde kararlı çaba sarf etmeli, diğer yönetici ve öğretmenleri de bu alanlara yönlendirmelidir. Gerektiğinde, kendisine başvuru olan bir bilgi ve deneyim kaynağı olmalıdır. Uygulanan değişikliklerden habersiz kalmamak için eğitim programlarını ve öğretim etkinliklerini sürekli incelemelidir.
- c) Velilerle Olan İlişkilerde: Okul yöneticilerinin velilerle iyi iletişim içinde olması, başarının anahtarı olan birlikte çalışma ve çabalamakla elde edileceğini sürekli velilere vurgulaması gerekir.

1.3.2. Veli Bilgilendirme Toplantıları (Meetings of Parents Information)

Resmi ve özel okullarda, okul- aile ve öğretmenler arasında işbirliğini gerçekleştirmek, velileri öğrencilerin gelişim dönemleri ve akademik durumları hakkında bilgilendirmek, okula sahip çıkmalarını sağlamak ve etkin bir şekilde eğitim hizmetlerine katkı üzere bir eğitim öğretim yılında en az iki kez olmak üzere okul yönetiminin ihtiyaç duyduğu zamanlarda "veli toplantıları" yapılmaktadır.

Eğitimin temel sorunlarından biri de, öğrenci velilerinin okula ve öğrencilerinin eğitim sürecine karşı ilgisiz davranışlarıdır. Öğrenci velilerinin, öğrencilerinin eğitim süreçleri ile ilgili "duruş" sergilemelerinin pek çok nedensel yapıyı bünyesinde barındırdığı bilinmektedir [33]. Bu nedenle okullarda velilerin eğitim sürecinin bir ayağı olduğunun sürekli vurgulanmasında yarar vardır. Öğretmenlerin velileri sadece para toplamak amacıyla değil bilgilendirmek amacıyla da okula davet etmesi gerekmektedir. Böylece okulun öğretim yapılan bir yerden çıkarılarak etkili bir iletişimin

sağlandığı her bir durumun paylaşıldığı bir yer konumunda olması sağlanacaktır.

Ailelerin yeni bir eğitim öğretim yılının başında okula davet edilmesi faydalı olacaktır. Öğretmenler ve okul yöneticileri yeni başlayan ders yılı için yapılacak çalışma planlarını velilere aktarmalıdır. Ailelerin daha işin başındayken okula davet edilmesi, onların okul etkinlikleri ve yapılacak çalışma planlarına katılmalarını sağlayarak iyi bir işbirliği zemininin oluşmasına ortam hazırlayabilir. Bu toplantıların ders yılının başından itibaren iyi başlaması devamlılığına katkı sağlayabilir.

Veli bilgilendirme toplantılarında aileler kendi çocuklarının gelişimleri hakkında bilgiler alırlar. Bilgi desteği, grup toplantıları (konferans, seminer, panel, sohbet toplantıları gibi) ve bireysel görüşmeler yoluyla yapılır. Bu yolla ailelerin, çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili bilgilerinin artırılması ve anne babalık yeteneklerinin desteklenmesi sağlanabilir [12]. Toplantı konuları eğitim ilgili olabileceği gibi, aile-okul iletişimini artıracak, çocuklarla evde yapılabilecek etkinlikler gibi çeşitli konularda olabilir.

Bilgilendirme toplantılarında, çocuğun gelişimi ve eğitimiyle ilgili hem okulda hem de evde en çok gereksinim duyulan konu seçilmesine dikkat etmek gerekir. Çünkü ailelerin çoğu kendi ihtiyacına yönelik olmayan konulardan oluşan toplantılara katılmaya pek istek göstermeyebilir. Bu yüzden bu tür toplantıların konuları seçilirken öncelikle velilerin ihtiyaçları belirlenmeli, ona göre uygun başlıklar seçilmelidir. Ailelerin kendi belirledikleri başlıklarda katılımları daha fazla olacaktır [12]. Okul yöneticileri toplantılar sırasında insancıl yeterliklerini etkili şekilde kullanmayı başarabilmelidir. Konuşurken velilerin anlayabileceği ve sürekli kullandığı kelimeler seçmelidir. Somut örnekler göstererek belli başlı örneklerle destek verilmelidir. Okul yöneticileri aileleri konuşmaya teşvik etmeli ve onların sorunlarını dinlemelidir. Sorunlara gerçekçi bir yaklaşımla eğilmeli ve ailelerle birlikte çözüm yolları aramalıdır. Ailelerin çocuklarını başka çocuklarla karşılaştırmadan kendi gelişim özelliklerine göre gösterdikleri özellikleri kabullenmelerine yardımcı olmalıdır.

Bilgilendirme toplantılarının sonunda gelecek toplantı ile ilgili planlamalar bittikten sonra olumlu duygular ifade edilmeli, anne babalar iş birliğine davet edilmelidir [12]. Günü, saati, zamanı, konusu ve gündemi belli olan ve aileler tarafından belirlenen toplantılarda aileler kendilerini etkin hissedebilir ve katılım oranı artabilir. Toplantıların önceden planlanması gerekli hazırlıkların yapılmasını ve etkinliklerin hazırlanmasını sağlayarak ailelerin memnuniyetini artırabilir.

1.4. Çalışmanın amacı (Aim of Study)

Bu çalışmanın amacı ilköğretim okulu yöneticilerinin velilere yönelik yönetsel etkinlikleri gerçekleştirme açısından okul uygulamaları ve veli katılımında öğrenci velilerini okula çekme başarısı hakkında ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşlerini belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır.

1. İlköğretim okulu yöneticilerinin velilere yönelik yönetsel etkinlikleri gerçekleştirme okul uygulamaları ve veli katılımında öğrenci velilerini okula çekme başarısı hakkında (a) ilköğretim okulu öğretmenlerinin (b) öğrenci velilerinin görüşleri nedir?
2. İlköğretim okulu yöneticilerinin velilere yönelik yönetsel etkinlikleri gerçekleştirme açısından okul uygulamaları ve veli katılımında öğrenci velilerini okula çekme başarıları hakkında

ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

İlköğretim basamağı, çocukların temel bilgi ve becerilerle donanık olmaya çalıştıkları basamaktır. Çocukların etkili birey olmalarında okul ile ailenin rolü yadsınamaz bir gerçektir. Bu amaçla ilköğretim okulu ile ailenin eşgüdümü olarak çalışmaları, ailelerin okuldaki yapılan etkinliklerden haberdar olmalarıyla mümkündür. İlköğretim okulu yöneticileri, okul, öğrenci gelişimi ve gerçekleştirdikleri yönetsel etkinlikler hakkında velilere bilgi verirken doğru bilgi vermelidir. Okul, öğrenci gelişimi ve yönetsel etkinlikler hakkında doğruyu bilmek velinin en doğal hakkıdır. Doğru bilgi verilmesi demek gizli kalması gereken bilgilerin verilmesi demek değildir. İlköğretim okulu yönetimi velilerle yaptıkları görüşmelerde velilerin sırlarını saklamayı bilmelidir. Okul, öğrenci gelişimi ve yönetsel etkinlikler hakkında bilgi verilirken, okulun amaçlarının gerçekleştirilmesi ve öğrencinin bir bütün olarak gelişiminden başka hiçbir yarar gözetilmemelidir. Okul, öğrenci gelişimi ve yönetsel etkinlikler hakkında bilgi verme işlerinde bir devamlılık olmalıdır. Sık sık veli toplantıları yapılmalı, yeterli açıklamalarda bulunulmalı, bire-bir görüşmeler zaman geçirilmeden yapılmalıdır. Bilgi verirken açık, anlaşılır, velilerin seviyelerine uygun bir anlatım şekli seçilmelidir. Açıklamalar velilerin ilgisini çekecek biçimde yapılmalıdır. Her veli bu açıklamalardan yararlanmalıdır. Verilecek bilginin miktarı ve ölçüsü önceden belirlenmelidir.

İlköğretim okulu yöneticileri okul amaçlarını daha üst düzeyde gerçekleştirebilmek için okulda gerçekleştirilen yönetsel etkinlikler hakkında öğrenci velilerini bilgilendirmek ve onların katkısını alması gerekmektedir. İlköğretim okulu yöneticilerinin velilere yönelik gerçekleştirdiği yönetsel etkinliklerin ne kadar başarıya ulaştığının bilinmesi, öğrenci velilerini okula çekmede yapılabilecek olanları belirleme ve etkili kılmada, bu konudaki engellerin giderilmesinde önemli ipuçları verecektir.

3. YÖNTEM (THE METHOD)

Bu araştırmanın yürütülmesinde, genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte yada halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır.

3.1. Evren ve örneklem (Population and Sampling)

Bu araştırmanın evrenini, 2006-2007 öğretim yılı bahar döneminde Denizli ili belediye sınırları içerisindeki ilköğretim okullarında görev yapan 2958 öğretmen ve 67000 veli oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşmak mümkün olmadığından evreni temsil eden örneklem seçilmiştir. Araştırmanın örnekleme "tabakalı örnekleme" ile 315 öğretmen ve 385 öğrenci velisi olarak belirlenmiştir. Birinci grubu 315 öğretmen, ikinci grubu ise 385 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Tabakalama, evrenin alt evrenlere ayrılarak örneklerin bu gruplar içerisinde basit örneklemeyle seçilmesidir [2]. Örnekleme yöntemi öğretmen ve öğrenci velisi sayısı aşağıdaki formül kullanılarak bulunmuştur [5].

$$n = \frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2} \div \left(1 + \frac{1}{N} \cdot \frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2} \right)$$

N= Evrenin büyüklüğü
n = Örneklem büyüklüğü
d = Okula Çekme başarı düzeyi (.05)
t = Güven düzeyinin tablo değeri (t: 1.96)
PQ= (.50) . (.50) = .25 maksimum örneklem büyüklüğü için
örneklem yüzdesi

3.2. Veri toplama aracı (Questionnaire of Collecting Data)

Veri toplama aracının kapsam geçerliği için öncelikle literatür taraması yapılmıştır. 9 alan uzmanı ve 1 dil uzmanının görüşlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen görüşler doğrultusunda, araştırmacı tarafından "Öğrenci Velilerini Okula Çekme Başarısı Envanteri" (ÖVOÇBE) adlı bir ölçek hazırlanmıştır. Ölçme aracı iki bölüme oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise ilköğretim okullarında yöneticilerin velileri okula çekme başarıları hakkında öğretmen ve öğrenci velilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik "okul uygulamaları" ve "veli katılımı" kategorilerinde 21 madde yer almaktadır. Öğretmenlerden ve öğrenci velilerinden her bir maddenin karşısında bulunan "Her Zaman", "Çoğu Zaman", "Arasına", "Hiçbir Zaman" seçeneklerinden birinin işaretlenmesi istenmiştir. Ölçekteki maddeler için düzey aralıkları $n-1$ formülüyle bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Ölçekteki maddeler için düzey aralıkları
(Table 1. Level intervals for the terms in scale)

Düzyer Aralığı	Katılma Derecesi
1.00-1.75	Hiçbir zaman
1.76-2.50	Arasına
2.51-3.25	Çoğu zaman
3.26-4.00	Her zaman

"Okul uygulamaları" ve "veli katılımı" kategorilerinde 16 maddeden oluşan veri toplama aracının güvenilirliğini sağlamak için 3 ilköğretim okulunda 48 öğretmen üzerinde pilot uygulaması yapılmıştır. Veri toplama aracı evrenden "random" ve "tabakalama" yöntemi ile seçilen 700 kişilik örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 11.5 programı ile çözümlenmiştir. Maddelerin faktör yükleri okul uygulamalarında 0.41 ile 0.77; veli katılımında ise 0.46 ile 0.77 arasında çıkmıştır.

Tablo 2. Ankette yer alan velilere yönelik yönetsel etkinlikleri gerçekleştirme boyutuna ilişkin madde numaraları ve güvenilirlik katsayıları

(Table 2. Terms numbers and reliability coefficient as to the realization of administrative activities towards the parents located in the pool)

Boyut	Madde Numarası	Pilot Uygulama		Gerçek Uygulama	
		Cronbach-Alpha (Okul Uygulamaları)	Cronbach-Alpha (Veli Katılımı)	Cronbach-Alpha (Okul Uygulamaları)	Cronbach-Alpha (Veli Katılımı)
Velilere yönelik yönetsel etkinlikleri gerçekleştirme	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	.82	.86	.80	.85

3.3. Veri Toplama Aracının Uygulanması (Application of Questionnaire of Data)

Araştırmanın verileri 2006-2007 öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır. 315 öğretmen, 385 öğrenci velisi olmak üzere 700 anket formu değerlendirme kapsamına alınmıştır. Değerlendirmeye alınan anketlerin bulgularına göre örneklemedeki öğretmenlere ilişkin genel bulguların dağılımı Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Örneklemedeki öğretmenlere ilişkin demografik özellikler
(Table 3. Demographic properties of the teachers in the sampling)

Cinsiyete göre dağılımı	f	%
Kadın	177	56.2
Erkek	138	43.8
TOPLAM	315	100.0
Eğitim durumlarına göre dağılımı	f	%
Önlisans	64	20.3
Lisans	231	73.4
Yüksek Lisans	20	6.3
TOPLAM	315	100.0
Medeni Durumlarına	f	%

Göre Dağılımı	f	%
Evli	278	88.3
Bekâr	37	11.7
TOPLAM	315	100.0
Branşlarına Göre Dağılımı	f	%
Anaokulu Öğretmeni	28	8.9
Sınıf Öğretmeni	161	51.1
Rehber Öğretmeni	10	3.2
Branş Öğretmeni	116	36.8
TOPLAM	315	100.0

Örnekleme alınan ilköğretim okulu öğretmenlerinin çoğu lisans mezunu, evli ve sınıf öğretmenidir. Örneklemedeki öğrenci velilerine ilişkin genel bulguların dağılımı Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4 Örneklemedeki Öğrenci Velilerine İlişkin Bulgular
Table 4 General Findings of The Parents in The Sampling

Cinsiyete göre dağılımı	f	%
Kadın	216	56.1
Erkek	169	43.9
TOPLAM	385	100.0
Eğitim durumlarına göre dağılımı	f	%
İlkokul	122	31.7
Ortaokul	56	14.5
Lise	111	28.8
Önlisans	31	8.1
Lisans	55	14.3
Diğer	10	2.6
TOPLAM	385	100.0
Medeni Durumlarına Göre Dağılımı	f	%
Evli	353	91.7
Bekar	14	3.6
Dul	18	4.7
TOPLAM	700	100.0
Mesleklerine Göre	f	%

Dağılımı	f	%
İşçi	83	21.6
Esnaf	48	12.5
Memur	70	18.2
Serbest Meslek	48	12.5
Ev Hanımı	136	35.3
TOPLAM	385	100.0
Çocuklarının Okuduğu Sınıflara Göre Dağılımı	f	%
1.Sınıf	41	10.6
2.Sınıf	52	13.5
3.Sınıf	49	12.7
4.Sınıf	51	13.2
5.Sınıf	60	15.6
6.Sınıf	42	10.9
7.Sınıf	50	13.0
8.Sınıf	40	10.4
TOPLAM	385	100.0

Örnekleme alınan ilköğretim öğrenci velilerinin çoğu kadın, ilkököl ve lise mezunu, evli, ev hanımıdır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi (Data Analysis)

Veri toplama aracı ile elde edilen verilerin çözümlemesinde SPSS 11.5 istatistik programı kullanılmıştır. Araştırmancın alt problemlerine yanıt bulmak amacıyla standart sapma, ortalama, t testi, tek yönlü varyans analizi gibi betimsel istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır. Veri toplama aracının maddeleri dörütlü derecelendirme ölçeğine göre hazırlanmıştır. "Hiçbir zaman" seçeneğine 1, "Arasına" seçeneğine 2, "Çoğu zaman" seçeneğine 3, "Her zaman" seçeneğine 4 puan verilmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA (FINDING & DISCUSSION)

Bulgular alt amaçlara göre düzenlenmiş ve tartışılmıştır.

4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Tartışma (Findings and Discussion Concerning The Primary Sub-aim)

İlköğretim okulu yöneticilerinin velilere yönelik yönetsel etkinlikleri gerçekleştirme açısından okul uygulamaları ve veli katılımında öğrenci velilerini okula çekme başarısı hakkında ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşleri ele alınmıştır.

4.1.1. İlköğretim Okulu Yöneticilerinin "Velilere Yönelik Yönetsel Etkinlikleri Gerçekleştirme" Açısından Öğrenci Velilerini Okula Çekme Başarıları Hakkında İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşleri (In Terms of Realizations of Administrative Activities Towards Parents of Primary School Administrators, Opinions of Primary School Teachers Concerning Their Success in Making The School Attractive Place for Parents)

İlköğretim okulu yöneticilerinin "Velilere Yönelik Yönetsel Etkinlikleri Gerçekleştirme" açısından öğrenci velilerini okula çekme başarıları hakkında Okul Uygulamalarında ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5. İlköğretim okulu yöneticilerinin "velilere yönelik yönetsel etkinlikleri gerçekleştirme" bağlamında öğrenci velilerini okula çekme başarıları hakkında okul uygulamalarında ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri

(Table 5. Opinions of primary school teachers, in school applications, concerning success of primary school administrators in making the school an attractive place for parents in terms of the realization of administrative activities towards parents)

Anket No	Anket Sorusu	\bar{X}	Ss	Açıklama
1	Okul yönetimi, veli toplantılarının tarihlerini velilere önceden duyurmaktadır.	3.66	.64	Her Zaman
2	Okul yönetimi, toplantılarda velilerin anlayacağı bir dil kullanmaktadır.	3.45	.67	
3	Okul yöneticimi, öğrenci velilerine gönderdikleri yazılarda öğrenci velilerinin anlayabileceği dili kullanmaktadır.	3.37	.82	
4	Okul yönetimi, veliler okula geldiklerinde güler yüzle konuşup, ilgiyle dinlemektedirler.	3.33	.84	
5	Okul yönetimi, yapacakları veli toplantılarının gündemini bir hafta önce velilere duyurmaktadır.	3.33	.81	
6	Okul yönetimi velilerin konuşmalarını dikkatle dinlemektedir.	3.33	.75	
7	Okul yönetimi, velilere karşı hoş görülü, yakın ve ilgili davranmaktadır.	3.29	.82	
8	Okul yönetimi, velilere demokratik davranmaktadır.	3.27	.81	
9	Okul yönetimi, velilere toplantılarda yeterli zaman ayırmaktadır.	3.25	.77	Çoğu Zaman
10	Okul yönetimi, velilere her durumda okula gelip görüşebilecekleri ortamlar hazırlamaktadır.	3.17	.84	
11	Okul yönetimi, velileri okul-veli sözleşmesi gibi yeni değişikliklerden zamanında haberdar etmektedir.	3.15	.88	
12	Okul yönetimi, velilerin öğrencilerle ilgili kararlara katılmalarını sağlamaktadır.	3.13	.81	
13	Okul yönetimi, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle bire-bir görüşmektedir.	2.55	.95	
14	Okul yöneticileri, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle telefonla görüşmektedir.	2.43	.96	Arasıra
15	Okul yönetimi, maddi yardım istemek için velileri okula çağırılmaktadır.	2.29	.97	
16	Okul yönetimi, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle ayrıca toplantı düzenlemektedir.	2.25	1.06	

Tablo 5'de görüldüğü gibi "okul uygulamalarında "Velilere Yönelik Yönetsel Etkinlikleri Gerçekleştirmede" ilköğretim okulu öğretmenleri ilköğretim okulu yöneticilerinin, önceden gündemiyle birlikte veli toplantılarını velilere bildirdiği, toplantılarda velilere yeterli zaman ayırdığı, velilerin anlayabileceği iletişim dilini kullandığı, velileri dinlerken saygılı ve içten dinledikleri, velilerin öğrencilerle ilgili kararlara katılmasını sağlayarak velilere karşı demokratik tutum içerisinde olduklarını belirtmişlerdir.

İlköğretim okulu öğretmenleri ilköğretim okulu yöneticilerinin velilerin konuşmalarını dikkatle dinledikleri konusunda "her zaman" olarak görüşlerini belirtmişlerdir. Çelik'in [14] yaptığı araştırmada "Veli toplantılarında velilerin beklentileri ve eleştirilerinin önemsenmemesi, veli toplantılarının verimsiz geçmesi" bulguları ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşlerini desteklemektedir. İlköğretim okulu öğretmenleri ilköğretim okulu yöneticilerinin veliler okula geldiklerinde güler yüzle konuşup, ilgiyle dinlemeyi "her zaman" yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç Kazak'ın [28] yaptığı araştırmada "Okul yöneticileri ve öğretmenler, görüşmelerde velileri güler yüzle karşılayıp, problemlerini dinleme ve velilere yeterli zaman ayırma konularında yeterli bulunmuştur" bulgularıyla örtüşmektedir. İlköğretim okulu öğretmenleri, ilköğretim okulu yöneticilerinin velilere toplantılarda yeterli zaman ayırdığı konusunda yüksek düzeyde görüş bildirmişlerdir. Bu görüş Kazak'ın [28] yaptığı araştırmada öğretmenlerin veli toplantılarında velilere yeterli zaman ayırmadığı sonucuyla örtüşmemektedir. Ayrıca ilköğretim okulu öğretmenleri ilköğretim okulu yöneticilerinin velilere her durumda okula gelip görüşebilecekleri ortamların hazırlanmasını "çoğu zaman" olarak belirtmişlerdir. Ancak bu sonuç, Aslan'ın [3] "Yöneticiler ve veliler arasında planlı bir ilişki yoktur. Okullarda öğretmen-veli görüşmeleri için uygun ortamlar hazırlanmamaktadır" araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Aynı şekilde Biber'in araştırmasında [7] "Ailelerin çoğunluğunun okul ziyaretlerinde bulunma sıklığı düzensiz olması ve bu ziyaretlerin süresi ve yapıldığı yer belirsiz olması ile ilköğretim okulu öğretmenlerinin ilköğretim okulu yöneticileri hakkındaki görüşleriyle örtüşmemektedir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle telefonla görüşme, öğrenci velileriyle ayrıca toplantı düzenleme konularında ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin aynı görüşte oldukları belirtilebilir. Telefon görüşmeleri acil durumlarda sadece problemleri iletmek amacıyla değil, çocukların ve ailelerin ihtiyacı olduğu durumlarda ve olumlu duyguların paylaşılması amacıyla yapıldığında daha etkili olmaktadır [12]. Ancak araştırma bulgularında velilerle telefonla görüşmelerin yapılmadığı sonucu görülmektedir. Bireysel görüşmeler yapılarak ebeveynlerin çocuklar ile ilgili beklentileri öğrenilebilir. Bu beklentilerine ulaşmak için neler yapabilecekleri, çocukları ile ilgili karşılaştıkları problemleri nasıl çözecekleri konusunda tartışılabilir. İlköğretim okulu yöneticilerinin fazladan toplantılar düzenlemedikleri ve velilerle birebir görüşmelerde "arasıra" gerçekleştirdikleri görülmektedir. Sonuca göre ilköğretim okulu yöneticilerinin veli beklentilerini dikkate almada çok istekli olmadıkları söylenebilir.

Ayrıca öğretmenlere göre okul yöneticilerinin okul ihtiyaçlarını karşılamada velilerden maddi yardım toplamak için "arasıra" okula çağırılmaktadır. İlköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleriyle öğrenci velilerinin bu konuda farklı düşündükleri söylenebilir. İlköğretim okulu öğretmenleri "maddi yardım isteme" için velileri okula "arasıra" çağırdıklarını belirtirken, öğrenci velileri "çoğu zaman" çağırıldıklarını belirtmişlerdir. Koçak'ın [29] yaptığı araştırmada belirttiğine göre; "Bilgiler ana babaya geç ulaşmaktadır. Okul yöneticileri ve öğretmenler ile ana babalar birbirini tanımamaktadır. Ana babalarla para söz konusu olduğunda görüşmek istenmektedir." sonucuyla ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri birbirini desteklemektedir. İlköğretim okulu öğretmenleri, ilköğretim okulu yöneticilerinin velileri okula maddi yardım için okula "arasıra" çağırdıklarını belirtmişlerdir. Kavak, Ekinci ve Gökçe'nin [25] araştırmasına göre; "Velilerden para toplama yöntemleri, velileri

okula çekme yerine, neredeyse okuldan soğutucu ya da uzaklaştırıcı duruma dönüşmüştür." İlköğretim okulu yöneticileri okuldaki hizmetlerin yürütülmesinde başış adı altında para toplama yoluna gitmektedir. Her eğitim yılı başında kayıt parası toplanmaması ile ilgili yayınlanan haberler bunu destekler uygulamalardır.

İlköğretim okulu yöneticilerinin "Velilere Yönelik Yönetmelik Etkinlikleri Gerçekleştirme" açısından öğrenci velilerini okula çekme başarıları hakkında Veli Katılımında ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. İlköğretim okulu yöneticilerinin "velilere yönelik yönetmelik etkinlikleri gerçekleştirme" açısından öğrenci velilerini okula çekme başarıları hakkında veli katılımında ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri

(Table 6. Opinions of primary school teachers, in the attendance of the parents, concerning success of primary school administrators in making the school an attractive place for parents in terms of the realization of administrative activities towards parents)

Anket No	Anket Sorusu	\bar{X}	Ss	Açıklama
1	Okul yönetimi, veliler okula geldiklerinde güler yüzle konuşup, ilgiyle dinlemektedirler.	3.21	.73	Çoğu Zaman
2	Okul yöneticimi, öğrenci velilerine gönderdikleri yazılarda öğrenci velilerinin anlayabileceği dili kullanmaktadır.	3.21	.85	
3	Okul yönetimi, velilere her durumda okula gelip görüşebilecekleri ortamlar hazırlamaktadır.	3.21	.78	
4	Okul yönetimi, velileri okul-veli sözleşmesi gibi yeni değişikliklerden zamanında haberdar etmektedir.	3.18	.73	
5	Okul yönetimi, velilere demokratik davranmaktadır.	3.18	.76	
6	Okul yönetimi, veli toplantılarının tarihlerini velilere önceden duyurmaktadır.	3.18	.80	
7	Okul yönetimi, velilere toplantılarda yeterli zaman ayırmaktadır.	3.15	.75	
8	Okul yönetimi, toplantılarda velilerin anlayacağı bir dil kullanmaktadır.	3.15	.79	
9	Okul yönetimi velilerin konuşmalarını dikkatle dinlemektedir.	3.12	.81	
10	Okul yönetimi, velilere karşı hoş görülme, yakın ve ilgili davranmaktadır.	3.06	.86	
11	Okul yönetimi, yapacakları veli toplantılarının gündemini bir hafta önce velilere duyurmaktadır.	3.06	.89	
12	Okul yönetimi, velilerin öğrencilerle ilgili kararlara katılmalarını sağlamaktadır.	3.03	.88	
13	Okul yönetimi, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle bire-bir görüşmektedir.	2.81	.82	
14	Okul yöneticileri, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle telefonla görüşmektedir.	2.54	.93	
15	Okul yönetimi, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle ayrıca toplantı düzenlemektedir.	2.46	.71	Ara sıra
16	Okul yönetimi, maddi yardım istemek için velileri okula çağırılmaktadır.	2.12	1.02	

Tablo 6'ya göre "Velilere Yönelik Yönetmelik Etkinlikleri Gerçekleştirmede" ilköğretim okulu öğretmenleri görüşlerine göre, veli katılımının önceden gündemli ve tarihi bildirilmiş toplantılarda öğrencilerle ilgili kararların alınması sürecinde velilerin katılımının yüksek düzeyde olduğu belirtilmiştir.

İlköğretim okulu öğretmenlerine göre ilköğretim okulu yöneticilerinin veli katılımı boyutunda velilerin toplantılara katılmaması da bire bir veya telefonla görüşme, tekrar düzenlenen toplantılara katılma düzeyinin "arasıra" olması velilerin eğitime ilgisiz olması, kültür düzeyi, eğitime bakış açısı vb. ailelerin etkinliklere katılımının engelleri olabilir. Çünkü toplantıların gündemi, tarihinin önceden bildirilmesi ve okul yöneticilerinin velilere karşı davranış ve tutumları açısından yüksek düzeyde olması, okul yöneticilerinin üzerine düşeni yaptığı fakat katılmamalarında velilerin tutumlarının etkili olduğu sonucuna varılabilir. Okul yönetimi; bire bir görüşmelerde konuşulacak hususları gösteren bir liste yaparak ana-baba ile yapılacak görüşmeler için hazırlanırlar. Planlanmış bir programa göre ana-babaları okula getirmek için okul zamanının bir kısmı ayrılmıştır [21]. Ancak araştırma bulgularında öğretmen görüşlerine göre veli katılımının da yüksek olmadığı görülmektedir. Bunun sebebi olarak velilerin eğitim durumlarının yanı sıra iş durumlarının etken olabileceği düşünülebilir. Bununla birlikte okul uygulamalarında ilköğretim okulu öğretmenlerine göre, ilköğretim okulu yöneticileri velileri maddi yardım istemek amacıyla arasıra çağırılmalarına veliler "arasıra" katılım göstermektedirler. İlköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleriyle Kaplan'ın [24] yaptığı araştırmada elde ettiği velilerin veli toplantılarını ekonomik amaçlı toplantılar olarak görmesi sonucu örtüşmektedir. Ayrıca velilerin maddi yardım konusunda okula destek olmada istekli olmadıkları, bu konuda ilköğretim okulu yöneticilerinin de buna göre tutum sergileyerek maddi yardım istemek için arasıra okula çağırıldıkları söylenebilir.

4.1.2. İlköğretim Okulu Yöneticilerinin "Velilere Yönelik Yönetmelik Etkinlikleri Gerçekleştirme" Açısından Öğrenci Velilerini Okula Çekme Başarıları Hakkında Öğrenci Velilerinin Görüşleri (In Terms of Realizations of Administrative Activities Towards Parents of Primary School Administrators, Opinions of Parents Concerning Their Success in Making The School Attractive Place for Parents)

İlköğretim okulu yöneticilerinin "Velilere Yönelik Yönetmelik Etkinlikleri Gerçekleştirme" açısından öğrenci velilerini okula çekme başarıları hakkında Okul Uygulamalarında öğrenci velilerinin görüşleri Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. İlköğretim okulu yöneticilerinin “velilere yönelik yönetsel etkinlikleri gerçekleştirme” açısından öğrenci velilerini okula çekme başarıları hakkında okul uygulamalarında öğrenci velilerinin görüşleri
Table 7. Opinions of parents, in school applications, concerning success of primary school administrators in making the school an attractive place for parents in terms of the realization of administrative activities towards parents

Anket No	Anket Sorusu	\bar{X}	Ss	Açıklama
1	Okul yönetimi, veli toplantılarının tarihlerini velilere önceden duyurmaktadır.	3.69	.70	Her Zaman
2	Okul yöneticimi, öğrenci velilerine gönderdikleri yazılarda öğrenci velilerinin anlayabileceği dili kullanmaktadır.	3.56	.78	
3	Okul yönetimi, toplantılarda velilerin anlayacağı bir dil kullanmaktadır.	3.51	.80	
4	Okul yönetimi, veliler okula geldiklerinde güler yüzle konuşup, ilgiyle dinlemektedirler.	3.41	.85	
5	Okul yönetimi, velilere karşı hoş görülü, yakın ve ilgili davranmaktadır.	3.41	.86	
6	Okul yönetimi velilerin konuşmalarını dikkatle dinlemektedir.	3.40	.87	
7	Okul yönetimi, velilere toplantılarda yeterli zaman ayırmaktadır.	3.31	.85	
8	Okul yönetimi, velilere her durumda okula gelip görüşebilecekleri ortamlar hazırlamaktadır.	3.26	.96	
9	Okul yönetimi, velilerin öğrencilerle ilgili kararlara katılmalarını sağlamaktadır.	3.18	.94	Çoğu Zaman
10	Okul yönetimi, yapacakları veli toplantılarının gündemini bir hafta önce velilere duyurmaktadır.	3.18	1.06	
11	Okul yönetimi, velilere demokratik davranmaktadır.	3.12	.97	
12	Okul yönetimi, velileri okul-veli sözleşmesi gibi yeni değişikliklerden zamanında haberdar etmektedir.	2.84	1.12	
13	Okul yönetimi, maddi yardım istemek için velileri okula çağırılmaktadır.	2.74	1.13	
14	Okul yönetimi, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle bire-bir görüşmektedir.	2.73	1.13	
15	Okul yönetimi, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle ayrıca toplantı düzenlemektedir.	2.36	1.15	Arasıra
16	Okul yöneticileri, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle telefonla görüşmektedir.	2.28	1.10	

Tablo 7’de “Velilere Yönelik Yönetsel Etkinlikleri Gerçekleştirme” boyutunda okul uygulamaları kategorisindeki öğrenci velilerinin görüşlerine göre, ilköğretim okulu yöneticilerinin velilere yönelik yönetsel anlamdaki etkinlikleri gerçekleştirmede veli toplantılarının tarihlerini velilere önceden duyurma, veliler okula geldiklerinde güler yüzle konuşup, ilgiyle dinleme, velilere toplantılarda yeterli zaman ayırma, velilerin öğrencilerle ilgili kararlara katılmalarını sağlama, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle bire-bir görüşme yapma gibi etkinlikleri çoğunlukla uyguladıkları belirtilmektedir.

Bu sonuçlar Doğan'ın araştırmasında [17] saptanan velilere toplantılarda yeterli zaman ayrılmaması, toplantıların uygun ortamlarda yapılmaması, velilerin okuldan gönderilen yazıları anlamakta güçlük çekmesi sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Öğrenci velileri, okul yönetiminin, maddi yardım istemek için okula çağırma işini "çoğu zaman" yaptığı düşüncesindedirler. Bu görüş ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleriyle çelişmektedir. Çünkü ilköğretim okulu öğretmenleri velileri okula maddi yardım istemek için "arasıra" çağırdıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bu bulgu dikkat çekicidir. Bununla birlikte öğrenci velilerini telefonla arama ve gelmeyenlerle tekrar toplanma etkinliklerini "arasıra" yerine getirildiği ifade edilmiştir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin "Velilere Yönelik Yönetmelik Etkinlikleri Gerçekleştirme" açısından öğrenci velilerini okula çekme başarıları hakkında Veli Katılımında Öğrenci Velilerinin Görüşleri Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8'de "Velilere Yönelik Yönetmelik Etkinlikleri Gerçekleştirmede" veli katılımında öğrenci velilerinin görüşlerine göre, ilköğretim okulu yöneticilerinin velilere yönelik yönetmelik anlamdaki etkinlikleri gerçekleştirmede veli toplantılarının tarihlerinin ve gündeminin önceden bildirmesi, toplantılarda velilerle iyi bir iletişim kurmak için çaba göstermesi, her zaman okula gelip konuşabilecekleri ortamlar hazırlaması, kararlara katılım sağlaması durumunda velilerin katılımının "her zaman" olduğu yönündedir.

"Maddi yardım isteme" görüşünün yüksek düzeyde çıkması veliler için, öğrencilerle dağıtılan toplantı gündemlerini bildiren davetlerde genel bir kanı olan "gene para isteyeceklerdir" düşüncesini doğrular nitelikte olduğunu düşündürebilir. Bu sonuç, Oğan'ın araştırmasında [32] belirttiği velilerin en çok ekonomik nedenler ve disiplin olayları nedeniyle okula çağırıldıklarını düşünmeleri bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Velilere göre veli toplantılarına katılamayan veliler için telefonla görüşme ya da tekrar toplantı düzenleme maddelerinin "arasıra" işaretlenmesi okul yöneticilerinin bu konuda velileri tanımak için çaba vermediğini düşündürebilir. Çünkü bu durum günümüzün ekonomik koşullarından dolayı aile bireylerinden hem anne hem de babası çalışmak zorunda kalan çocuklar için sıkıntı yaratmaktadır. Okulda olan bitenden haberi olmayan, çocuğunun akademik başarısının yanı sıra sosyal, psikolojik, bedensel gelişimi konularında bilgilendirilmeyen velilerin okula bakış açıları olumsuz yönde değişebileceği gibi, işbirliği için istekli olmalarını beklemek de zor olabilecektir.

Tablo 8. İlköğretim okulu yöneticilerinin “velilere yönelik yönetsel etkinlikleri gerçekleştirme” açısından öğrenci velilerini okula çekme başarıları hakkında veli katılımında öğrenci velilerinin görüşleri (Table 8. Opinions of parents, in the attendance of the parents, concerning success of primary school administrators in making the school an attractive place for parents in terms of the realization of administrative activities towards parents)

Anket No	Anket Sorusu	\bar{X}	Ss	Açıklama
1	Okul yönetimi, veli toplantılarının tarihlerini velilere önceden duyurmaktadır.	3.59	.76	Her Zaman
2	Okul yöneticimi, öğrenci velilerine gönderdikleri yazılarda öğrenci velilerinin anlayabileceği dili kullanmaktadır.	3.51	.74	
3	Okul yönetimi, toplantılarda velilerin anlayacağı bir dil kullanmaktadır.	3.46	.76	
4	Okul yönetimi, veliler okula geldiklerinde güler yüzle konuşup, ilgiyle dinlemektedirler.	3.38	.81	
5	Okul yönetimi, velilere karşı hoş görülü, yakın ve ilgili davranmaktadır.	3.37	.85	
6	Okul yönetimi velilerin konuşmalarını dikkatle dinlemektedir.	3.37	.86	
7	Okul yönetimi, velilere toplantılarda yeterli zaman ayırmaktadır.	3.28	.83	
8	Okul yönetimi, velilere her durumda okula gelip görüşebilecekleri ortamlar hazırlamaktadır.	3.28	.91	
9	Okul yönetimi, yapacakları veli toplantılarının gündemini bir hafta önce velilere duyurmaktadır.	3.19	1.00	Çoğu Zaman
10	Okul yönetimi, velilerin öğrencilerle ilgili kararlara katılmalarını sağlamaktadır.	3.18	.93	
11	Okul yönetimi, velilere demokratik davranmaktadır.	3.18	.91	
12	Okul yönetimi, velileri okul-veli sözleşmesi gibi yeni değişikliklerden zamanında haberdar etmektedir.	2.84	1.07	
13	Okul yönetimi, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle bire-bir görüşmektedir.	2.74	1.11	
14	Okul yönetimi, maddi yardım istemek için velileri okula çağırılmaktadır.	2.74	1.12	
15	Okul yönetimi, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle ayrıca toplantı düzenlemektedir.	2.48	1.11	Arasıra
16	Okul yöneticileri, veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle telefonla görüşmektedir.	2.42	1.08	

4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Tartışma

(Findings and Discussion Concerning The Secondary Sub-aim)

İlköğretim okulu yöneticilerinin “Velilere Yönelik Yönetsel Etkinlikleri Gerçekleştirme” açısından okul uygulamaları ve veli katılımında öğrenci velilerini okula çekme başarıları hakkında okul uygulamaları ve veli katılımında ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşleri arasında “öğretmen ve veli oluşları” değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığı Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. İlköğretim okulu yöneticilerinin “velilere yönelik yönetsel etkinlikleri gerçekleştirme” açısından öğrenci velilerini okula çekme başarısı hakkında okul uygulamaları ve veli katılımında ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşleri arasında “öğretmen ve veli oluşlarına” göre fark

(Table 9. The distance of the opinions of primary school teachers and parents concerning their success in making the school an attractive place for parents in terms of the realization of administrative activities towards parents in school applications and the parent's attendance)

Boyut	Kategori	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	P	Fark
Velilere Yönelik Yönetsel Etkinlikleri Gerçekleştirme	Okul Uygulamaları	Öğretmen	315	3.05	.55543	-.566	.572	----
		Veli	385	3.08	.60562			
	Veli Katılımı	Öğretmen	315	2.69	.64513	-	.000	Fark vardır*
		Veli	385	3.07	.59907			

*p < 0.05

“Velilere Yönelik Yönetsel Etkinlikleri Gerçekleştirme” açısından ilköğretim okulu yöneticilerinin öğrenci velilerini okula çekme başarısı hakkında ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşleri arasında veli katılımında fark vardır. “Velilere Yönelik Yönetsel Etkinlikleri Gerçekleştirme” açısından ilköğretim okulu yöneticilerinin öğrenci velilerini okula çekme başarısı hakkında öğrenci velilerini okula çekme başarısı hakkında veliler yüksek düzeyde (\bar{X} 3.07), öğretmenler düşük düzeyde (\bar{X} 2.69) olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenler, öğrenci velilerine göre “Velilere Yönelik Yönetsel Etkinlikleri Gerçekleştirme” açısından öğrenci velilerini okula çekmede ilköğretim okulu yöneticilerini daha az başarılı görmektedir. Demirbulak [16] tarafından yapılan “Veli - Öğretmen Görüşmeleri ile ilgili Bir Çalışma” isimli araştırmada, tüm katılımcılar veli-öğretmen görüşmelerinin gerekli olduğuna inandıklarını belirtmişlerdir. Ancak, öğretmenler, rehber öğretmenler ve orta-gelir düzeyi (OGD) ve yüksek-gelir düzeyini (YGD) temsil eden okulların müdürleri ve OGD okullarını temsil eden bir veli dışındaki tüm veliler, mevcut veli-öğretmen görüşmelerinin plânlama ve yürütülme biçiminin, öğrencilerin gelişimlerinin tartışılması, problemlerinin ve gereksinimlerinin belirlenmesi için gerekli olanakları sağlamadığını belirtmişlerdir. Okullarda yapılan günlük uygulamalarda gelen veli ve diğer misafirlere karşı olumsuz tavır sergiledikleri görülebilmektedir. Bunun sonucu olarak velilerin okulla olan işbirliklerinde önemli kopmaların olmasına neden olabilmektedir. Okul-veli toplantıları ilköğretim okullarında anne ve babaları okul ortamında bir araya getirerek, okulla ilgili genel konuların yüzeysel olarak görüşüldüğü toplantılar şeklinde gerçekleşmektedir [37]. Okul içerisindeki toplantılar başarı ya da başarısızlıklar durumunda yılda iki kez gerçekleşmektedir. Açıkalin'a göre [1], yöneticide aranan özelliklerden biri de, öğretmen, öğrenci ve velilere iyi ilişkiler kurmaktır. Buna göre ilköğretim okulu öğretmenlerinin, ilköğretim okulu yöneticilerinin öğrenci velileriyle iyi bir iletişim ve işbirliğine giremediklerini düşündükleri söylenebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (RESULTS AND SUGGESTION)

Denizli ili merkezindeki ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşlerine göre ilköğretim okulu yöneticilerinin “Velilere Yönelik Yönetsel Etkinlikleri Gerçekleştirme” açısından

öğrenci velilerini okula çekme başarıları "okul uygulamaları" ve "veli katılımı" boyutlarında ele alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre:

- İlköğretim okulu yöneticilerinin veli toplantılarına katılmayan öğrenci velileriyle telefonla görüşme, öğrenci velileriyle ayrıca toplantı düzenleme konularında ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşleri okul uygulamalarında ve veli katılımında aynıdır. İlköğretim okulu yöneticilerinin fazladan toplantılar düzenlemedikleri ve velilerle birebir görüşmelerde "arasıra" gerçekleştirdikleri görülmektedir. Sonuca göre ilköğretim okulu yöneticilerinin veli beklentilerini dikkate almada çok istekli olmadıkları söylenebilir. Ayrıca ilköğretim okulu öğretmenlerine göre okul yöneticilerinin okul ihtiyaçlarını karşılamada velilerden maddi yardım toplamak için "arasıra" velileri okula çağırılmaktadır. İlköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleriyle öğrenci velilerinin bu konuda farklı düşüncükleri söylenebilir. İlköğretim okulu öğretmenleri "maddi yardım isteme" için velileri okula "arasıra" çağırıldıklarını belirtirken, öğrenci velileri "çoğu zaman" çağırıldıklarını belirtmişlerdir. İlköğretim okulu öğretmenleri ve öğrenci velileri veli katılımında maddi yardım istenilmesinde arasıra katılım olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenci velileri için, öğrencilerle dağıtılan toplantı gündemlerini bildiren davetlerde genel bir kanı olan "gene para isteyeceklerdir" düşüncesini doğrular nitelikte olduğunu düşündürebilir.
- İlköğretim okulu yöneticilerinin "Eğitim Öğretime Katkı Sağlama açısından öğrenci velilerini okula çekme başarısı hakkında veli katılımında ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşleri arasında "öğretmen ve veli oluşları" değişkenine göre istatistikî açıdan anlamlı bir farklılık görülmemiştir fakat veli katılımında fark vardır.

Araştırmanın bulgularına göre şunlar önerilebilir:

İlköğretim okulu yöneticileri:

- Velileri para toplamak amacıyla toplamak yerine değişik eğitici etkinlikler için çağırılmalıdırlar.
- Veli toplantılarına katılmayan velilerle tekrar toplantı düzenlenmelidir.
- Tüm çabalara rağmen sürekli olarak toplantılara katıl(a)mayan velilerle bire-bir görüşmelidir.
- Veli toplantılarında okulun işleyişi hakkında velileri bilgilendirmelidir.
- Velileri ilgilendiren değişiklikler hakkında zamanında bilgi vermelidir.
- Velilerle yapacağı toplantıları gündemli yapmalı ve gündemi toplantıdan önce velilere duyurmalıdır.
- Velilerle yaptığı toplantılarda velilere karşı saygılı ve demokratik söz, tutum ve davranış sergilemelidir.

NOT (NOTICE)

Bu makale, Dr. Ali Rıza ERDEM danışmanlığında yapılan "İlköğretim okulu yöneticilerinin öğrenci velilerini okula çekme başarısı hakkında ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşleri (Denizli ili örneği)" adlı yüksek lisans tezinin bir bölümüdür.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Açıkalın, A., (1998). Okul Yöneticiliği, PEGEM Yayıncılık, Ankara.
2. Arıkan, R., (2004). Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama, Asil Yayın Dağıtım, Ankara
3. Aslan, B., (1990). İlkokullarda Okul-Aile İlişkileri. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
4. Aydoğan, İ., (2008) Okul Yöneticilerinin Öğretmenleri Etkileme Becerileri, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 25, 33-51.
5. Balcı, A., (2007). Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem Teknik ve İlkeler, Ankara: PegemA Yayıncılık
6. Başaran, İ.E., (1996). Eğitim Yönetimi, Yargıcı Matbaası, Ankara.
7. Biber, K., (2002). İlköğretim Birinci Sınıfta Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Öğretmen-Aile İletişiminin Şekli. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
8. Briault, E. and West, N., (2005) Primary School Management, Berkshire, NFER_NELSON Publishing.
9. Buluç, B., (2007) İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Okul Yöneticilerinin Bilgilendirme İşlevini Gerçekleştirme Düzeyleri, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi <http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv.html> (31.12.2007).
10. Bursalıoğlu, Z. (1991). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, Pegem Yayıncılık, Ankara.
11. Caldwell, B.J., (2005) School Based Management, UNESCO, Education policy series 3.
12. Can. M. ve Ömeroğlu, E., (2005). Okul Öncesi Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, <http://www.meb.gov.tr>, (10.11.2007).
13. Can, N., (2002). Değişim Sürecinde Eğitim Yönetimi, Milli Eğitim Dergisi, <http://www.meb.gov.tr> (10.11.2006).
14. Çelik, N., (2005). Okul Aile İlişkilerinde Yaşanan Sorunlar. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
15. Çelik, V., (1995). Küreselleşme Sürecinde Avrupa'da Eğitim Yönetimi. Eğitim Yönetimi Dergisi. Yıl: 1, Sayı:4, Ankara, s.557-568.
16. Demirbulak, D., (2000). Veli-Öğretmen Görüşmeleri İle İlgili Bir Çalışma, Milli Eğitim Dergisi, S:146, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/146/demirbulak.htm> (6.7.2006).
17. Doğan, E., (1995). Ankara Merkez İlçelerindeki Okul-Aile İletişiminin Engelleri (Keçiören İlçesi Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
18. Dunham, J., (2005) Developing Effective School Management, London, Routledge Falmer, Taylor & Francis Group.
19. Foskett, N. & Lumby, J., (2003) Leading and Managing Education: International Dimensions, London, Paul Champman Publishing.
20. Gold, A. and Evans, J., (2005). Reflecting on School Management, London, Falmer Press, Taylor & Francis Inc.
21. Grant, E.H., (1964). Okul-Aile İşbirliği Nedir ve Nasıl Sağlanır?. Çeviren: İbrahim Yurt. M.E.B. Yayın Müdüriyeti Ankara.
22. Gümüseli, A.İ., (2005) Sözleşme ile Veli Okul İşbirliğini Sağlamak Kolay Olacak mı?, Artı@Eğitim Dergisi, Yıl:10. Sayı 8, <http://agumuseli.com> (14.10.2006).
23. Gürsel, M., (1997). Okul Yönetimi, Mikro Yayınları, Konya

24. Kaplan, S., (2002). İlköğretim 1. Kademe Okul-aile İşbirliği Mevcut Durum ve Bir Model Önerisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
25. Kavak, Y., Ekinci, C.E. ve Gökçe, F., (1997). İlköğretimde Kaynak Arayışları-Bir Araştırma. Şafak Matbaacılık, Ankara.
26. Kaya, Y.K., (1993). Eğitim Yönetimi Kuram ve Türkiye'deki Uygulama, Set Ofset Matbaacılık, Ankara.
27. Kaykanacı, M., (2000). İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yönetim İşlerine Verdikleri Önem ve Harcadıkları Zaman. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
28. Kazak, E., (1999) Okul Aile İşbirliği ve Sorunları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
29. Koçak, Y., (1988). Okul-Aile İletişiminin Engelleri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
30. MEB, "Okul-Kurum müdürü görev tanımları", Ağustos 2000 tarih ve 2508 sayılı Tebliğler Dergisi.
31. MEB Talim Terbiye Kurulu. Okul Müdürleri Seminer Sunusu ttkb.meb.gov.tr/yayinlar/.Ppt (10.01/2007).
32. Oğan, M., (2000) Okul, Okul Aile Birliği ile Ana-Baba İletişimi ve Velilerin Eğitim Beklentisi (Ömer Seyfettin Lisesi ve Hamdullah Suphi İlköğretim Okulu Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
33. Sarı, D., (2004). Okul Yönetimi ve Halkla İlişkiler, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 5:54-55, Ağustos Eylül 2004. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi54-55/sari.htm>. (16.12.2006).
34. Sönmez, V., (1997). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı. Anı Yayıncılık, Ankara.
35. Şişman, M. ve Turan, S., (2005). Eğitim ve Okul Yönetimi. Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı. Editör; Yüksel Özden. Ankara; PegemA Yayıncılık.
36. The World Bank, (2007) What is School -Based Management, Washington, The International Bank for Reconstruction and Development.
37. Yiğit, B. ve Bayraktar, M., (2006). Okul Çevre İlişkileri Pegem Yayıncılık, Ankara.